

Material informativ privind

Ziua Internațională a Aerului Curat pentru un cer albastru – 7 septembrie 2022
„Să lucrăm împreună pentru aerul pe care îl respirăm!”

În această a treia Zi Internațională a Aerului curat pentru un cer albastru, este timpul să reflectăm și să ne revigorăm hotărârea și ambițiile de a lucra împreună pentru „Aerul pe care îl respirăm”.

Tema din acest an, **„Să lucrăm împreună pentru aerul pe care îl respirăm!”** evidențiază natura transfrontalieră a poluării aerului, subliniind nevoia de responsabilitate și acțiune colectivă. De asemenea, evidențiază necesitatea unei cooperări internaționale și regionale imediate și strategice pentru o mai bună implementare a politicilor și acțiunilor de atenuare a poluării aerului. Toți respirăm același aer și aceeași atmosferă ne protejează și susține pe toți. Poluarea mediului este o problemă globală pe care trebuie să o combatem împreună. Aceasta decurge din tema din 2021 „Aer sănătos, planetă sănătoasă”.

Poluarea aerului este cea mai mare amenințare a mediului pentru sănătate, provocând aproximativ 7 milioane de decese premature în fiecare an din cauza unor boli precum accident vascular cerebral, boli de inimă, boli pulmonare obstructive cronice, cancer pulmonar și infecții respiratorii acute. Multe surse de poluare a aerului conduc, de asemenea, la criza climatică și dăunează naturii și ecosistemelor. Poluarea aerului afectează negativ securitatea alimentară, paritatea socială și de gen și dezvoltarea economică, menținând oamenii înrădăcinați în ciclul sărăciei..

Aerul curat este important pentru sănătatea și viața de zi cu zi a oamenilor, în timp ce poluarea aerului este cel mai mare risc de mediu pentru sănătatea umană și una dintre principalele cauze evitabile de deces și boli la nivel global. Poluarea aerului afectează în mod disproporționat femeile, copiii și persoanele în vârstă și are, de asemenea, un impact negativ asupra ecosistemelor.

Astăzi comunitatea internațională recunoaște că îmbunătățirea calității aerului poate atenua schimbările climatice.

Să lucrăm împreună acasă și la locurile noastre de muncă, în comunități și guverne, pentru a îmbunătăți aerul pe care cu toții îl respirăm.

Cu toții avem dreptul la aer curat. Împreună putem face din mesajul celei de-a treia Zile Internaționale a Aerului Curat pentru cerul albastru, un apel global la acțiune, care va aduce schimbări de durată, astfel încât generațiile viitoare să poată respira aer curat.

Tema anului 2022 pentru Ziua Internațională a Aerului Curat pentru un cer albastru, subliniază aspectele de sănătate ale poluării aerului, în special având în vedere pandemia COVID-19. Anul acesta se concentrează prioritar pe necesitatea unui aer sănătos pentru toți, menținând în același timp conversația suficient de amplă pentru a cuprinde și alte probleme critice, cum ar fi schimbările climatice, sănătatea

umană și planetară, precum și obiectivele de dezvoltare durabilă. Această zi servește ca un apel la acțiune pentru a ne alinia eforturile și a ne revendica dreptul la aer curat.

Starea curentă - Nouă din zece oameni din întreaga lume respiră aer care conține poluanți ce depășesc recomandările Organizației Mondiale a Sănătății.

- Cu fiecare respirație aspirăm particule minuscule care ne pot deteriora plămâni, inima și creierul și pot cauza o serie de alte probleme de sănătate.
- Cele mai periculoase dintre aceste particule, care pot include orice, de la funingine la sulfatați, sunt particulele fine cu diametrul m.mic 2,5 microni - PM 2,5.
- În timp ce poluarea aerului este o problemă globală, ea afectează în mod disproporționat oamenii care trăiesc în țările în curs de dezvoltare, și în special pe cei mai vulnerabili, cum ar fi femeile și copiii.

Surse Particulele fine care ne poluează aerul sunt generate în principal de activitățile umane, cum ar fi arderea combustibililor fosili pentru producerea și transportul de energie, incinerarea deșeurilor, agricultura (principala sursă de metan și amoniac, care duc la formarea ozonului troposferic), produse chimice și minerit. Poluarea rezidențială, în special din gătit, încălzire și generarea de electricitate pentru casele noastre și desigur transportul. În țările în curs de dezvoltare, dependența de lemn și alți combustibili solizi, cum ar fi cărbunele brut pentru gătit și încălzire, și utilizarea kerosenului pentru iluminat, crește poluarea aerului din interior. Sursele naturale includ erupții vulcanice, praful de sol și fulgerele.

Impact

Sănătate:

Aproximativ patru milioane de oameni au murit în 2019 din cauza expunerii la poluarea aerului cu particule fine, cu cele mai mari rate de deces în Asia și Europa de Est.

Poluarea aerului este o problemă majoră de sănătate globală și provoacă unul din nouă decese în întreaga lume. Expunerea la PM 2,5 a redus speranța de viață globală cu aproximativ un an în 2016.

Cele mai mortale boli asociate cu poluarea aerului cu PM 2,5 sunt accidentul vascular cerebral, bolile de inimă, bolile pulmonare și cancerul. Nivelurile ridicate de particule fine contribuie, de asemenea, la dezvoltarea altor boli, cum ar fi diabetul și sunt asociate cu dezvoltarea cognitivă afectată la copii și agravarea problemelor de sănătate mintală.

Climatic:

Poluarea aerului este indisolubil legată de schimbările climatice. Deși rămân în atmosferă o perioadă de timp mult mai scurtă decât CO₂, poluanții climatici de scurtă durată, cum ar fi metanul, carbonul negru și ozonul de la nivelul solului, au un impact agresiv asupra încălzirii globale. Micșorarea acestora poate reduce viteza actuală de încălzire a planetei în jumătate. Și pentru că ozonul oprește creșterea plantelor și pădurilor, reduce automat și cantitatea de carbon care poate fi asimilată.

Economic:

Impactul aerului poluat asupra sănătății globale este estimat la 5,7 trilioane de dolari SUA - 4,8% din PIB-ul mondial. De asemenea, are consecințe negative asupra economiei, productivității și turismului. Afectează pierderea biodiversității, provoacă acidificarea ecosistemelor solului și lacurilor și reduce producția de păduri și culturi - amenințând securitatea alimentară.

Date OMS

Aproape toți locuitorii planetei (99%) respiră aer care este poluat peste standardele acceptabile de calitate stabilite de OMS și reprezintă o amenințare pentru sănătatea lor. Monitorizarea calității aerului este acum la o scară record, cu peste 6.000 de orașe din 117 țări, dar populațiile lor continuă să respire aer cu niveluri ridicate de particule fine și dioxid de azot.

Aceste constatări au determinat Organizația Mondială a Sănătății să sublinieze importanța limitării utilizării combustibililor fosili și să ia alte măsuri concrete pentru a reduce nivelurile de poluare a aerului.

Actualizarea din anul 2022 a bazei de date privind calitatea aerului, reflectă pentru prima dată măsurători la sol ale concentrațiilor medii anuale de dioxid de azot (NO₂), un poluant urban larg răspândit și precursor al particulelor mici și al ozonului. Include, de asemenea, măsurători ale particulelor cu un diametru egal sau mai mic de 10 μm (PM₁₀) sau 2,5 μm (PM_{2,5}). Sursa de poluanți din ambele grupuri sunt în principal activitățile asociate cu arderea combustibililor fosili.

Noua bază de date privind calitatea aerului este cea mai cuprinzătoare în ceea ce privește acoperirea datelor locale despre poluarea aerului. În comparație cu actualizarea anterioară, monitorizarea la sol a particulelor, PM₁₀ și/sau PM_{2,5} este acum înregistrată în aproximativ 2.000 de orașe. Aceasta înseamnă că de la lansarea bazei de date în 2011, volumul de informații prezentate a crescut de aproape șase ori.

Între timp, blocul de dovezi care susțin efectele nocive ale poluării aerului asupra corpului uman crește rapid și indică faptul că daune semnificative asupra sănătății apar chiar și la niveluri scăzute ale multor poluanți ai aerului. Particulele, în special PM_{2,5}, pot pătrunde adânc în plămâni și pot intra în sistemul circulator, provocând evenimente cardiovasculare, cerebrovasculare (accident vascular cerebral) și respiratorii. Sunt dovezi că particulele în suspensie afectează, de asemenea, o serie de alte organe și cauzează alte boli. NO₂ provoacă în special astm, ducând la simptome respiratorii cum ar fi tuse, respirație șuierătoare sau dificultăți de respirație, spitalizări și vizite la urgențe. Anul trecut OMS și-a actualizat viziunile

privind calitatea aerului cu parametri mai stricți, pentru a ajuta țările să-și evalueze mai bine nivelurile de poluare a aerului.

Apel la acțiune

Mai multe guverne iau măsuri pentru a îmbunătăți calitatea aerului, dar OMS solicită acțiuni rapide pentru:

- Adoptarea sau revizuirea și implementarea standardelor naționale de calitate a aerului în conformitate cu cea mai recentă versiune a ghidurilor OMS privind calitatea aerului;
- Monitorizarea calității aerului și identificarea surselor de poluare a aerului;
- Promovarea tranziției către utilizarea doar a energiei menajere ecologice pentru gătit, încălzire și iluminat.
- Crearea sistemelor de transport public sigure și accesibile, precum și rute prietenoase pentru pietoni și bicicliști;
- Implementarea unor standarde mai stricte privind emisiile și eficiența vehiculelor și aplicarea cerințelor obligatorii de inspecție și întreținere;
- Investirea în locuințe eficiente energetic și în generarea de energie;
- Îmbunătățirea sistemului de eliminare a deșeurilor industriale și municipale;
- Reducerea arderii deșeurilor agricole, incendiilor forestiere și activităților agroforestiere (cum ar fi producția de cărbune);
- Integrarea poluării aerului în programele de formare a lucrătorilor din domeniul sănătății și furnizarea de instrumente pentru implicarea sectorului sănătății;

Republica Moldova

Calitatea aerului atmosferic în Republica Moldova este influențată de emisiile provenite din trei tipuri de surse poluante:

- Sursele staționare fixe, care includ centralele electrotermice (CET-urile) și cazangeriile, întreprinderile industriale în funcțiune;
- Sursele mobile, care includ transportul auto, feroviar, aerian, fluvial și tehnica agricolă;
- Transferul transfrontalier de noxe.

Cei mai importanți poluanți rezultați din aceste procese sunt: oxizii de carbon, de sulf, de azot, particulele în suspensie, formaldehida, etc. Poluarea spațiului aerian

de la surse fixe și mobile nu este uniformă. Gradul de poluare a spațiului aerian urban este mai mare față de cel rural pe motivul existenței în orașe a întreprinderilor industriale majore, obiectivelor termo-energetice și termice și traficului intens al transportului auto.

În Republica Moldova aerul poluat este al doilea factor de risc pentru bolile netransmisibile după consumul de tutun, ce constituie circa 4700 din decese. Riscurile sunt cauzate de concentrații ridicate de PM_{10} și $PM_{2,5}$, NO_2 , CO . Concentrația media anuală de NO_2 în mun. Chișinău constituie $0,05 \text{ mg/m}^3$, față de valoarea admisă de $0,04 \text{ mg/m}^3$, din această cauză populația este expusă unui risc sporit, comparativ cu alte localități, de boli respiratorii și boli ale sistemului sanguin.

A fost declarat un nou drept al omului – dreptul la un mediu curat, sănătos și durabil

La data de 28 iulie 2022, Adunarea Generală a Națiunilor Unite a votat în unanimitate decizia privind declararea dreptului la un mediu curat, sănătos și durabil, ca un **drept universal pentru toți**.

Această declarație angajează statele să accelereze punerea în aplicare a angajamentelor de mediu și a drepturilor omului.

Recunoașterea dreptului la un mediu sănătos, deși nu este obligatoriu din punct de vedere juridic, va fi un catalizator pentru acțiuni și pentru autorități și-i va împuternici pe oameni să-și revindece dreptul de a trăi într-un mediu curat și sănătos.

Angajamentele Republicii Moldova

Asigurarea dreptului fundamental la un mediu sănătos și sigur - reprezintă unul din obiectivele principale ale Strategiei naționale de dezvoltare Moldova 2030. Acțiunile prioritare identificate pentru realizarea acestui obiectiv includ:

- Crearea unui sistem de monitorizare și evaluare a calității factorilor de mediu în conformitate cu cerințele internaționale;
- Implementarea principiilor de management integrat al resurselor de apă pe toate bazinele și sub-bazinele hidrografice, inclusiv prin aplicarea practicilor prietenoase mediului în toate sectoarele economiei naționale;
- Construcția/reabilitarea stațiilor de epurare în localitățile cu un număr mai mare de 15 mii de locuitori, care să epureze apele uzate normativ, în conformitate cu valorile-limită admisibile a indicatorilor de calitate a apelor.
- Respectarea indicatorilor de calitate al apelor uzate industriale evacuate în rețelele centralizate de canalizare și în corpurile de apă de către toți agenții economici, care își desfășoară activitatea pe teritoriul Republicii Moldova.
- Crearea sistemelor integrate de gestionare a deșeurilor și substanțelor chimice, care să contribuie la reducerea cantităților de deșeuri depozitate și creșterea ratei de reciclare;

- Extinderea suprafețelor de terenuri acoperite cu păduri și a ariilor naturale protejate de stat, precum și asigurarea managementului eficient și durabil al ecosistemelor naturale;
- Crearea sistemului de management integrat al calității aerului, reducerea emisiilor de poluanți în atmosferă și a gazelor cu efect de seră;
- Promovarea modernizării parcului auto din Republica Moldova, inclusiv prin introducerea taxei de mediu diferențiate pentru vehicule în funcție de nivelul de poluare, percepută la testarea tehnică a vehiculelor efectuată anual;
- Integrarea principiilor de protecție a mediului, de dezvoltare durabilă și dezvoltare economică ecologică, de adaptare la schimbările climatice în toate sectoarele economiei naționale;
- Crearea sistemului integrat multifuncțional de evidență și gestionare a substanțelor periculoase, precum și a producțiilor, obiectelor, utilajelor, instalațiilor, tehnologiilor cu riscuri de provocare a unor accidente sau catastrofe cu caracter tehnogen, care să contribuie la îmbunătățirea măsurilor de prevenire și reducere a riscurilor de poluare a mediului înconjurător, precum și la creșterea gradului de protecție a intereselor vitale și ale sănătății oamenilor față de eventualele riscuri majore și efectele acestora, etc..

Să lucrăm împreună acasă și la locurile noastre de muncă, comunități, guverneși peste granițe pentru a ne îmbunătăți aerul.

Aerul mai curat ne va face mai sănătoși, va proteja natura, va ajuta la atingerea obiectivelor climatice globale, ne va îmbunătăți calitatea vieții și va oferi un viitor sigur și echitabil pentru toți. Dacă acționăm acum, putem înjumătăți pierderile globale de recolte cauzate de poluanți până în 2050.